

INHOUD

- 2 Van de redactie
- 3 Bestuurstafel
- 4 Rob Dix: Vererving familienaam in vrouwelijke lijn
- 14 Jaap Plakman: What's in a name? Schouten-Levendig-Plakman in de jaren 1750-1820
- 18 Rob Verhoeve: Maerten Jaspersz, schipper op een zestiende eeuws handelsschip
- 32 Wapenregistratie: van Leeuwen, Bressers, Cuylits, Seegers, van Hout, Mulders, van der Sangen, Elshof-de Vries Schultink
- 36 Jan Borleffs, Roland Linde: De herkomst van de geslachtsnaam Borleffs en de geschiedenis van Borlezen. Een reconstructie
- 43 Column Probook
- 44 Judith Harren: Van gedetineerde tot gedecoreerde
- 55 Tijdschriften
- 62 GDP advertentie
- 63 Colofon
- 64 Advertentie Probook

Infocentrum en corona

In verband met de coronamaatregelen en de ongewisse ontwikkelingen van het virus heeft het Hoofdbestuur besloten dat het infocentrum in Bunnik in januari is gesloten voor publiek. Raadpleeg voor het plannen van een bezoek éérst de actuele stand van zaken over de openingstijden op de website www.hoofdbestuur-ngv.nl.

Van de redactie

We starten het nieuwe jaar met aandacht voor de genealogie beoefening. In Vererving familienaam in vrouwelijke lijn wordt een verschijnsel belicht dat in de genealogische literatuur weinig aanbod komt. Voor sommigen onder u is dit onderwerp gesneden koek, voor anderen juist een kans om vastgelopen onderzoek nog eens opnieuw en nu met andere ogen te bekijken. Aansluitend een verhaal over verwarring rond een familienaam. Door systematisch te werken wordt het familieverband wel duidelijk zonder echter uitsluitel te geven over de oorspronkelijke naam van Plakman.

Rob Verhoeve neemt ons mee in de internationale avonturen van schipper Maerten Jaspersz Prachtig om te zien hoe veel gedetailleerde informatie over tochten, bemanning en handelswaar een aantrekkelijk verhaal oplevert. Even avontuurlijk, om niet te zeggen eigenlijk knotsgek, is

het verhaal van Judith Harren over een voorvader die als soldaat herhaaldelijk veroordeeld is en ontsnapt, maar uiteindelijk voor zijn moed wordt onderscheiden. Dat verzin je toch niet?

Tot slot brengen Jan Borleffs en zijn Duitse compagnon Roland Linde de herkomst van de Borleffs'en in beeld tegen de achtergrond van de laatmiddeleeuwse feodale verhoudingen op het platteland. En passant passeren vele bronnen voor onderzoek naar de historische Hofen en hun bewoners.

Voorts is er weer een aflevering van de wapenregistraties. De rubriek Tijdschriften bevat dit keer genealogische en heemkundige tijdschriften uit Nederland.

De redactie wenst u veel leesplezier.

Bij de voorplaat

Schepen onder de kust voor anker, Willem van de Velde (II), ca. 1660. Bron: Rijksmuseum te Amsterdam.

66	Van de redactie
67	Bestuurstafel: cursus Stamboomonderzoek voor beginners
68	Martijn Zieverink: De laatste bokkenrijder
78	Petronella J.C. Elema: Een ondergedoken familienaam: van Trijsbagh naar Triezenberg (Groningen)
83	Jan C.A. van der Lubbe: Het portret van Louise Charlotte Köhler en zoon Willem Menger
84	J.A. de Boo: Helmttekens of schelptekens, familiewapens op de tocht
86	Wapenregistraties: Genesis, de Gier, Mulic, Raijmakers, Boekholt, Saporito, Tor, Den Draak
90	Tom Bezemer: Martina, Maria, Gijsbert, Henderina en Krijntje Bezemer... vijf weeskinderen in het negentiende-eeuwse Schiedam
103	Gepensioneerde Militairen te Putten uit Zeeland
106	Boekrecensies
111	GDP advertentie
112	Gerard J. en Marnix van Gorp: Een missing link (2): De protestantse familie Van Gorp uit 's-Grevelduin-Capelle en Oud-Beijerland
117	Column Probook
118	Tijdschriften
127	Colofon

Van de redactie

Dit keer hebben we gekozen voor twee hoofdartikelen over het wel en wee van eenvoudige mensen uit de achttiende en de negentiende eeuw. De auteurs laten zien dat daar best nog veel over te achterhalen is. Over kansen, pech en verdriet.

Martijn Zieverink geeft ons een kijkje in het leven van de laatste bokkenrijder. Een verdwenen verschijnsel waarin ware en valse getuigenissen en door martelingen afgedwongen bekentenissen elkaar afwisselen. Behoorlijk actueel in onze tijd. Uiteindelijk is de bokkenrijder toch nog goed terecht gekomen.

Tom Bezemer schetst het wel en wee van vijf weeskinderen in Schiedam. Hoe zag hun leven er uit, wat kunnen we daar nog van achterhalen en hoe zijn zij later op hun pootjes terecht gekomen? Ter afwisseling enkele kortere verhalen uit Groningen (Triezenberg), het vervolg van Van Gorp en weer een bijdrage over militairen uit Putten. Bijzonder is ook het zeer oude portret Köhler-Menger.

Op heraldisch gebied dit keer naast de wapenregistraties ook een kritische beschouwing van heraldicus de Boo over de moderne vrouwelijke wapens, welke uitmondt in een oproep van de redactie om te reageren.

Voorts vragen wij uw aandacht voor de nieuwe cursus Stamboomonderzoek voor beginners welke in maart van start gaat. We sluiten af met de rubrieken Boekrecensies en Tijdschriften, welke laatste dit keer buitenlandse bladen bevat.

Nieuwe opties in de digitale Gens Nostra

Met ingang van 2022 nummer 1 is een aantal nieuwe opties gerealiseerd in de digitale versie van Gens Nostra. Het is nu mogelijk om vanuit de inhoudsopgave direct door te klikken op een artikel er naar toe te springen. Om terug te keren is onderaan naast het paginanummer een link 'Terug naar inhoudsopgave' opgenomen. Linksonder is een $\wedge \vee$ opgenomen. Daarmee kan de pagina naar boven of naar beneden worden gescrold. Handig om snel even stukjes tekst terug te kijken tijdens het lezen.

Verder kan nu door klikken op website-adressen genoemd in artikelen, eindnoten en in rubrieken, direct de website geopend worden. De lezer kan zich dan direct een beeld vormen van wat er geboden wordt. Deze optie vraagt wel van auteurs om zorgvuldig om te gaan met de keuze van websites en de adressen. En die keuze dient ook gecontroleerd te worden. Mocht na opening van de link de welbekende melding 'Oeps, kan de pagina niet vinden' verschijnen dan ligt dat niet aan de link of de auteur maar aan de provider of op een verdwenen website. Het heeft in dat geval geen zin te reclameren bij de redactie. Tot slot: er wordt nog geëxperimenteerd met doorklikken op afbeeldingen. Daar kleven echter nog vragen over copyright en andere rechten aan. Wordt vervolgd.

De redactie wenst u veel leesplezier.

Bij de voorplaat

Uitsnede van plaquette aan het Oud Stadhuis van Valkenburg. Bron: wikimedia.

130	Van de redactie
131	Bestuurstafel: Terug en vooruit kijken
132	K.S. de Boer *: Twee keer Theodorus Azon Jacometti. Rotterdamse zeevaarders tussen 1780 en 1830
142	Gerard J. en Marnix van Gorp: Van Gorp naar Gorp
145	GDP advertentie
146	Erik van de Starre: De inzending van Gijsbert van der Starre voor de wereldtentoonstelling van 1862 in Londen
153	CBG: Famillement
154	Fred Hoek: Hollandse rustplaats in de Verenigde Staten
156	Rob Dix: Helmttekens of schelptekens: de knuppel in het hoenderhok
158	Hans P. Noppen: Oom Piet was van een Leidse student
166	Ben W. Ike: Portret van Agatha Antina Dik
168	Tineke Slof: Na 30 jaar onderzoek nog altijd nieuwe vondsten over Josua Anthony Speed
172	Antonia Veldhuis: Vanalles
174	Peter van Rooden: Portret van Petrus Lambregts
176	Boekrecensies
181	Tijdschriften
190	Column Probook
191	Colofon
192	Advertentie Probook

Bij de voorplaat

Beeld van het Nederlands paviljoen op de Wereldtentoonstelling. Het model van Gijsbert stond echter op een andere plek (bij de landbouwwerktuigen uit verschillende landen).

Van de redactie

In memoriam Paul op den Brouw

Op maandag 25 april hebben wij het droevige bericht ontvangen van het op die dag overlijden van Paul op den Brouw, hoofdredacteur van Gens Nostra en Heraldisch Tijdschrift. Slechts drie weken eerder had hij laten weten niet langer zijn functie te kunnen uitoefenen vanwege een plotseling opgekomen gezondheidsprobleem.

Van 1978-1982 was hij secretaris van de afdeling Kwartier van Nijmegen. Hij gaf toen reeds blijk van zijn redactionele en organisatorische kwaliteiten bij publicaties van die afdeling. Hij was lid van de redactie van Gens Nostra van 1981-1989 en van het Hoofdbestuur 1985-1989. Zijn werkring bracht hem daarna naar andere continenten. Na terugkeer was hij hoofdredacteur van Gens Nostra van

1997-2000. Na zijn pensionering nam hij in 2019 wederom het hoofdredacteurschap op zich. Naast deze functies was hij ook publicist, redactielid van 'Zoeklicht...' een serie uitgaven van het Kwartier van Nijmegen en van Kwartieren van her en der. Zijn lievelingsproject was het ontsluiten en toegankelijk van het archief van de Kelnerij van Putten met zijn talloze horigen uit de middeleeuwen.

Onze vereniging verliest met Paul een zeer beminnelijk persoon die op een zeer deskundige en toekomstgerichte wijze leiding gaf aan de uitgifte van ons tijdschrift. Wij verliezen in hem ook een fijne collega die altijd rust en vertrouwen uitstraalde.

Met het Hoofdbestuur hebben wij de familie Op den Brouw gecondoleerd bij zijn uitvaart op dinsdag 3 mei.

Oproep

De redactie van Gens Nostra is ernstig onthand nu de hoofdredacteur Paul op den Brouw onverwacht is overleden. Om de continuïteit van het blad te waarborgen doen wij een dringend beroep op leden met redactionele vaardigheden om de redactie te versterken. De belangrijkste werkzaamheden zijn het beoordelen en redigeren van artikelen en contacten onderhouden met de auteurs. Overige taken kunnen in overleg met belangstellenden en het redactieteam worden bepaald. Voor meer informatie kunt u zich per email wenden tot: eindredacteur-GN@ngv.nl.

- 194 Van de redactie
- 195 Famillement 2022
- 196 Willemijn Döpp-van Berkum: Op zoek naar Cornelia Lamotte. Van Middelburg naar Waverveen
- 204 Hans van Felius: Pieter Hugen Rengerszoon [van Serooskerke] en zijn huwelijken
- 210 Bram Plantinga e.a.: Rijnsburgse kerkrekeningen als bron voor genealogisch en historisch onderzoek
Zorgen over de verborgen rijkdom van kerkelijke archieven
- 214 Ralf Hartemink: De wapens van de Waddeneilanden en hun gemeenten
- 221 Gepensioneerde militairen te Putten naar of vanuit Maastricht
- 222 Bep Kastelijns: De soldaat Johannes Coenraad Flach in Zaltbommel en enkele van zijn nakomelingen
- 231 VANALLES
- 234 Antonia Veldhuis: Op het water geboren, in het water zijn leven verloren. Pieter Hendriks Klatter uit Emden/
Pekela
- 238 Boekrecensies
- 243 Tijdschriften
- 254 GDP advertentie
- 255 Colofon
- 256 Advertentie Probook

Bij de voorplaat

De toren van de Gasthuiskapel, Zaltbommel.

Van de redactie

In Op zoek naar Cornelia Lamotte neemt Willemijn Döpp ons mee naar het moeizame leven van een eenvoudige volkswrouw in de negentiende eeuw. Zij laat zien hoe je door een slimme combinatie van verschillende bronnen van gemeente, gerecht en kranten toch een heel leven in beeld kan brengen. Arme mensen laten toch hun sporen na.

Aansluitend neemt Hans van Felius ons mee naar de middeleeuwen. Hij laats ons de valkuilen zien van geschreven en gedrukte bronnen door meerdere bronnen secuur met elkaar te vergelijken. Hij maakt daardoor korte metten met zogenaamde 'vaststaande feiten'. Toegegeven, het is vakkundig en specialistisch werk, maar het maakt ons duidelijk dat we niet klakkeloos alles wat geschreven staat voor waar moeten aannemen.

Vervolgens richt Bram Plantinga, bijgestaan door drie leden van de afdeling NGV-Rijnland, de schijnwerper op een bijzondere en onbekende bron voor genealogen. Die onbekendheid kan ook bij vergelijkbare bronnen elders in ons land aan de orde zijn. Een aansporing voor echte speurneuzen onder ons om verder te zoeken.

Op het gebied van wapenkunde geeft Ralf Hartemink een interessant overzicht en analyse van de overheidsheraldiek van de waddeneilanden in Nederland, Duitsland en Denemarken. Je zou een redelijke mate van overeenkomst verwachten, maar er blijken duidelijke verschillen in ouderdom, thema van de afgebeelde objecten en kleurstelling.

Bep Kastelijns ging op zoek naar de oudst bekende voorvader

van haar grootmoeder Ingetje Flach en kwam uit bij een Duitse militair uit Waldeck, in dienst van het Staatse leger. Hij trouwde een meisje uit Zaltbommel, kreeg daar nageslacht en maakte daar de omwentelingen mee in de Bataafs-Franse Tijd. Zij vraagt zich af hoe hij dat allemaal beleefd zou hebben.

Antonia Veldhuis heeft dit keer een aflevering van VANALLES gericht op bronnen over zeevaart. Aansluitend heeft zij de tips toegepast in het artikel over Pieter Hendriks Klatter en zijn familie. Het geeft een indringend beeld van de ongewisheid en het harde leven van zeevarende families in de negentiende eeuw.

Tot slot weer de rubrieken Boekrecensies en Tijdschriften. De laatste rubriek dit keer wat uitgebreider om een achterstand in te lopen maar meer nog omdat wij door een technische storing een tijdlang verstoken zijn geweest van De Nederlandsche Leeuw. Dankzij de welwillende medewerking van het KNGGW kunnen wij nu in één keer zeven samenvattingen van de nummers uit 2020 en 2021 bieden. Niet onbelangrijk vanwege de zeer omvangrijke recensie van het proefschrift van H.J.J. Vermeulen, *'Bouwsteen en Toetssteen. Een overweging van de bronnen en methoden van de genealogie (...)'* met een overzicht van de vijf oudste generaties van het Gelderse geslacht de Cock, en de daarop volgende uitgebreide reacties in het kader van hoor en wederhoor. Iedere rechtgeaarde genealoog zou hiervan kennis moeten nemen.

De redactie wenst u veel leesplezier.

258	Van de redactie
259	Redactie: Gens Nostra vernieuwd
260	Paul Stuit: Een Groninger op de bovenwindse eilanden, het verhaal van dominee Jan Hendrik Reneman (1755 – 1787)
264	GDP advertentie
265	Fred van der Zwan: Onderzoek doen naar wapenbrieven en adelsdiploma's
274	Ruud Raats: De vader van Mattheus Jacobus Verhiest
276	Anne van Streun: De burgemeester bestelt een arme weduwe
279	Column Probook
280	Arnold van Went: Portret van Arend Verkleij en Neeltje Verdegalaal.
283	Gens Nostra Extra
284	Wapenregistratie: Grol, Van den Brink, Heuvelmans, de Hullu, Wiss, Demoed-van Hoogstraten, Matejczyk, Vuijk
288	Christiaan Stam: Stamreeks, stamboom, stamvader. Erfgooiersfamilie Stam in kaart gebracht
302	Jos Kaldenbach: Nederlanders in Noordrijn-Westfaalse archieven. Voorbeelden van onbekende bronnen
304	Peter van Rooden: De kwartierstaat Geertje Kuijntjes (1905-2019), de oudste vrouw van Nederland
306	VANALLES
308	Tijdschriften
319	Colofon
320	Advertentie Probook

Bij de voorplaat

Wapen Essig. Zie het artikel over onderzoek doen naar wapenbrieven en adelsdiploma's op bladzijde 265 en volgende.

Van de redactie

We starten met de introductie van de nieuwe webpagina voor Gens Nostra, voor tekst en uitleg zie pagina hier-naast.

Voor dit nummer hebben we twee hoofdartikelen geselecteerd die in het teken staan van genealogie beoefenen en de verwerking van de resultaten. Fred van der Zwan laat zien hoe je onderzoek kunt doen naar door de Duitse keizer verleende wapenbrieven en adelsdiploma's in het Österreichisches Staatsarchiv. Dankzij de digitalisering en internet kun je dat onderzoek nu thuis vanachter je bureau doen. Hij laat zien welke stappen je moet doorlopen en hoe je het resultaat kunt toetsen aan historische publicaties. Schrik niet van de afwijkingen die je daarbij kunt tegenkomen.

Christiaan Stam heeft gereageerd op onze oproep bij het artikel over de Gooilandse Koptienden uit 2020. Hij

laat zien hoe hij met behulp van de koptienden de hele erfgooiersfamilie Stam in kaart heeft kunnen brengen. Als een detective is hij bezig te analyseren, combineren, elimineren en deduceren van gegevens met uiteindelijk een prachtig resultaat.

Het geheel wordt gelardeerd met kortere verhalen die een inkijkje geven in het leven van alledag uit de achttiende tot de twintigste eeuw met behulp van minder bekende of lokale bronnen. Bronnen die ons een opening kunnen geven voor een bijzonder verhaal.

Verder is er weer een aflevering van de wapenregistratie, een portret, van Vanalles, de introductie van Gens Nostra Extra (zie pagina 283), en dit keer de buitenlandse tijdschriften.

De redactie wenst u veel leesplezier.

322	Van de redactie
323	Bestuurstafel
324	Jan-Egbert Baalbergen: Een karretje dat op de zandweg reed... Genealogie Schilpzand
333	Mededeling registers Gens Nostra
334	Petronella J.C. Elema: Het diakenschap van Jan Mestering Smeecks, 1710
338	Bert Kamp: Waren er één of twee Margaretha's von Elter? Een zwager is niet altijd een beau-frère.
344	F.W. van Alderwegen: Portretten van Alderwegen – Heshusius
346	Theo Bunjes: Wapen en vlag van de gemeenten Ermelo en Nunspeet
349	GDP advertentie
350	Rob Verhoeve: Het avontuurlijke leven van Dirck Danielsz (1565-1621), stierman en schipper
360	Peter van Rooden, Joop Kuijntjes: Rectificatie kwartierstaat Geertje Kuijntjes (1905-2019), de oudste vrouw van Nederland
361	Column Probook
362	Antonia Veldhuis: De bazen worden de dupe – Lijphart en Lijphart
366	VANALLES
370	Boekrecensies
372	Hans van Felius: Burgerlijke stand in Engeland en Wales
374	Tijdschriften
383	Colofon
384	Advertentie Probook

Bij de voorplaat

Schilderij [uitsnede] van Jacob Maris, schelpenvissen. Rijksmuseum SK-A-2457.

Van de redactie

Dit nummer

Voor dit nummer hebben we twee hoofdartikelen geselecteerd die toevalligerwijze beide hun oorsprong vinden in Katwijk aan Zee. Het ene geslacht, Schilpzand, blijft aan land en trekt noordwaarts, het andere, Danielsz/Daenen, trekt voor de haringvangst naar zee en beland uiteindelijk in Rotterdam/Delfshaven. Eén oorsprong maar twee totaal verschillende families.

Petronella Elema neemt ons mee naar het diaconaat in Groningen, een zware last voor de middenklasse die niet geweigerd mocht worden. Een last waar weinig eer aan te behalen viel. Een stukje historie dat door de ervaringen van Jan Smeecks een persoonlijke inkleuring krijgt.

Bert Kamp neemt ons met 'één of twee Margaretha's von Elter' mee naar de middeleeuwen en de valkuilen die daarbij kunnen optreden. Zijn speurtocht langs vele bronnen om de waarheid boven tafel te krijgen voert tot de conclusie verwoord in de subtitel 'een zwager is niet altijd een

beau-frère'. Het middelnederlandse en Duitse begrip zwager is veel ruimer dan alleen schoonbroer. De Franse vertaling met beau-frère is echter strikt schoonbroer met als gevolg dat de Franse vertaling van een in oorsprong Duits-talige akte leidt tot foutieve conclusies. Wat hij ook laat zien is dat de veelal buitenlandse bronnen gewoon van achter je bureau thuis zijn te raadplegen of op te vragen.

Verder is er weer een portret en verzorgt Theo Bunjes een heraldische bijdrage met gemeentewapens en vlaggen. Helaas moeten wij ook een rectificatie op het vorige nummer melden (Kuijntjes) door een fout van de redactie. Het blijft mensenwerk.

Tot slot weer een bijdrage van Antonia Veldhuis over Lijphart en VANALLES, dat dit keer over Indië en migratie gaat, boekrecensies en dit keer Nederlandse en familie-tijdschriften.

De redactie wenst u veel leesplezier.